

Jan Douwe Kroeske:

“ALS DE DOOD DAT DINGEN KAPOT BEZUINIGD WORDEN”

Jan Douwe Kroeske is alweer tien jaar directeur van zijn productiebedrijf Double 2 Mediaproducties. Maar ook vóór hij dat bedrijf oprichtte, zat hij al vijftien jaar in het vak. Een eenvoudige rekensom leert dan dus dat Kroeske 25 jaar actief is in de wereld van radio en televisie. Reden genoeg voor een gesprek over 25 jaar in Hilversum, leuke en minder leuke tijden, zijn befaamde 2 Meter Sessies en de ontwikkelingen in het medialandschap: “Ik begrijp echt de onzin vanuit Den Haag niet, om te gaan bezuinigen op de publieke omroepen.”

25 Jaar muziek, sport, adventure en human interest, gelijkelijk verdeeld over televisie en radio. Zo vat Jan Douwe Kroeske zijn carrière tot nu toe in één zin samen. En hij begon ooit nog wel als sportleraar: “Na drie jaar wist ik dat ik dat in ieder geval niet wilde blijven, toen ben ik via een omweg in Hilversum terecht gekomen.” Het was 1985 toen een jonge Kroeske zijn eerste stappen in de radiowereld zette. “Ook uit muzikliefhebberij, dat zeker, maar ik heb vroeger nooit gedroomd van een carrière in Hilversum. Net zoals ik nooit van een eigen bedrijf heb gedroomd. Dat is later gekomen, niet uit bittere noodzaak hoor, maar wel uit persoonlijke overtuiging.” Die persoonlijke overtuigingen van Kroeske zijn voor een deel gevormd in zijn beginjaren bij radio en televisie. “Toen ik in 1985 begon bij de Vara, heb ik daar in korte tijd gigantisch veel geleerd van de mensen om mee heen. Het was een geweldige leerschool. Op radiogebied zijn Felix Meurders, Rolf Kroes en Frits Spits bijvoorbeeld heel belangrijk geweest. Felix Meurders heeft me vanaf het begin begeleid. Toen ik vroeger in pyjama naar Felix Meurders op de radio luisterde, dacht ik al ‘wauw, wat een bijzonder vak heeft die man’. Niet wetende dat ik jaren daarna onder zijn vleugels radio zou gaan maken. Dat is toch erg bijzonder.”

Koning van de kluts

Ook aan Rolf Kroes heeft Jan Douwe Kroeske naar eigen zeggen veel gehad: “Binnen de publieke om-

roep is het een gegeven dat er mensen rondlopen die voortdurend sturend aanwezig zijn. Dat zijn de mensen waar je het van moet hebben en Rolf Kroes is er daar één van. Hij heeft me altijd enthousiast kritisch bevraagd over de dingen die ik deed en daar heb ik veel baat bij gehad. Wat dat betreft ben ik begonnen in een heel goede vijver. De Vara is een geweldig opleidingsinstituut en los van mijn vertrek – wat natuurlijk geen leuke tijd was – heb ik het er goed had. Op televisiegebied is Anton Smit daar heel belangrijk bij geweest. Die man heeft mij verteld waarom ik op televisie moest gaan, heeft me een goede regisseur toegestopt en zag dingen die ik zelf niet zag. Hij heeft me ook geleerd scherp te blijven. Je kan in Hilversum namelijk wel denken dat je de ‘koning van de kluts’ bent, maar je moet kritisch blijven op jezelf. Dat heb ik bij de Vara meegekregen: je kunt jezelf wel heel goed vinden, maar laten we vooral aan de inhoud blijven schaven, daar wordt het alleen maar beter van.” Het zijn wijsheden die Kroeske tegenwoordig meeneemt in zijn eigen bedrijf. “Mijn overtuiging komt voort uit opgebouwde ervaring. Aan de ene kant mensen richting meegeven, maar ze aan de andere kant ook zelf dingen laten uitzoeken. Als je mensen in dit creatieve vak met allerlei paaltjes vast timmert, dan gaat het niet werken. Ik probeer sturing én vrijheid te geven. Of dat goed gaat moet je aan mijn medewerkers vragen, maar ik denk wel dat ik vanuit de Vara-traditie leiding geef aan Double 2. Deze mensen zouden volgens

mij ook makkelijk bij de Vara kunnen werken. Daar ligt wel een bepaalde lijn. Wat dat betreft is de Vara dus ook belangrijk geweest.”

Bullshitt televisie

De periode werd afgesloten en Kroeske verhuisde naar RTL 5, waar hij doorging met zijn 2 Meter Sessies en ‘Jan Douwe op zoek’ maakte. “Een leerzame periode. Je hoort ook nu weer veel mensen praten over de verschillen tussen de commerciële en publieke omroepen. Die verschillen zijn er wel degelijk en worden veroorzaakt door een andere werkwijze. Bij de commerciële omroepen wordt effectiever gewerkt. Als we iets gaan maken, dan gaan we het nú doen. Nadeel is dan wel dat soms minder goed wordt nagedacht over een concept, maar als ik nu kijk naar bepaalde programma’s bij de commerciële, dan neem ik daar mijn petje voor af. Of het nou Popstars of Idols heet...de energie die daar in zit. Wat zit daar een kracht achter. Dat is niet alleen een technisch verhaal, maar ook het concept klopt gewoon. Ook tijdens de avond van de verkiezingsuitslag heb ik zitten switchen tussen publiek en commercieel. Je ziet nog wel een verschil van aanpak. Mijn voorkeur gaat nog net uit naar de aanpak van de publieke omroep, maar het is echt nog maar een miniem verschil.” Het is voor Kroeske sowieso onmogelijk om nog televisie te kijken zoals iemand die niet in het vak zit. “Je ziet of iets mooi gemaakt is. Ik begrijp heel goed dat de publieke omroep ‘de Beagle’ gemaakt heeft.

Daar moeten ze veel meer van maken. Ik begrijp ook echt de onzin vanuit Den Haag niet, om te gaan bezuinigen op de publieke omroepen. In essentie snap ik wel dat men wil bezuinigen, maar ze halen twee dingen door elkaar: de essentie van het maken en de essentie van het bezuinigen. Ze gooien het op een grote hoop en daarbij wordt structureel een fout gemaakt die pas over vier of vijf jaar zichtbaar wordt. 'Amerika' is wat ons dan te wachten staat: bullshittelerisatie. Als je in Amerika kijkt naar PBS, dan is dat minder dan een nicheclub, terwijl de publieke omroep er in de eerste plaats toch is om objectieve televisie te maken en verslag te doen vanuit de maatschappij."

Aandacht verdelen

Als Kroese op dit moment zichzelf een naam moet geven, dan is hij programmamaker en directeur van een productiebedrijf – in die volgorde. "De mensen die hier werken, voeren het werk in essentie allemaal uit en ik ben nog steeds de presentator. Niet dat ik mijn rol als directeur niet serieus neem, integendeel, maar ik kan mijn werk voor 2 Meter Sessies (tegenwoordig te horen op Kink FM en te zien op Het Gesprek) goed scheiden van mijn werk als directeur van Double 2. Dat moet ook, al helemaal in deze tijden. Ik weet dat het bedrijf er beter voor zou staan als ik bepaalde functies ook zelf had kunnen bekleden. Double 2 zou meer aankunnen, maar de teruglopende markt waarin we nu zitten, vraagt van de ondernemer in mij om er heel voorzichtig en verstandig mee om te gaan. De mensen die hier werken, willen hun baan behouden. Ik wil óók dat zij hun baan behouden en ga dus geen onnodige risico's nemen. De markt is grillig en dat vraagt om scherpte en heldere beslissingen in een rap tempo." Ook op het gebied van de 2 Meter Sessies is Kroeske helder: "Als ik kijk naar 2 Meter Sessies op Het Gesprek, dan zie ik dat daar nog ontwikkeling in zit, dat is goed. We hebben in 23 jaar een archief opgebouwd van bijna 1500 opgenomen sessies van twee uur. De toekomst van 2 Meter Sessies zit bovendien niet alleen in het archief, maar ook in het toekomstige archief. We zitten nog midden in de markt. Het mooie van mijn rol is dat ik de maker ben. Ik ken de inhoud, ik weet welke bands op Lowlands spelen, ik ken de ontwikkelingen in de muziekindustrie. Ik maak mijn radioprogramma bij het nieuwsgierige Kink FM en ook daar geldt dat ik midden in de nieuwe muziek sta."

2 Meter Sessies

De 2 Meter Sessies kunnen gerust het levenswerk van Jan Douwe Kroeske worden genoemd. Zijn

archief is immens en op het moment van spreken staat de 1450^e sessie gepland voor drie dagen later. Het wordt een bijzondere sessie voor Kroeske en consorten. Crowded House komt namelijk langs in de studio en laat dat nu net de band zijn waar de 2 Meter Sessies 23 jaar geleden mee begonnen. "Destijds belde de platenmaatschappij ons op omdat ze een bandje hadden dat wel eens groot kon gaan worden. Nou, daar wilden wij wel wat mee doen, maar Rolf Kroes wilde dat het geen gewoon interview ging worden. We moesten niet teveel gaan lullen op de zender, dus kozen we voor muziek. We wilden het gaan opnemen en het direct erna uitzenden. De band vond het een leuk plan en de rest is geschiedenis." Kroeske heeft alle opnames die ooit gemaakt zijn bewaard en daar zit nogal wat tussen. Van grote namen als Radiohead, Coldplay en Nirvana (die destijds overigens nog niet zo groot waren) tot nu opkomende bands als Alberta Cross (Kroeske: "Die band gaat heel groot worden") en Grand Archives. De opnames worden gekenmerkt door intimiteit. Dat is soms spannend voor de artiesten, maar zeker ook voor Kroeske zelf: "We hebben veel verbazende momenten beleefd en in bijna elke sessie doe je nieuwe ontdekkingen. Ze moeten zich thuis voelen bij ons, dat is de sfeer die je wilt hebben. Ik voel me ook prettig bij mensen die muziek gaan maken en ook nog eens open staan voor mijn suggesties. Het is sowieso prettig om te werken met schoenmakers die bij hun leest zijn. Je wordt als het ware uitgenodigd in de biotoop van de muzikant. De een komt terug omdat 'ie graag komt, de andere is nieuw en verrast. Het gaat ook om de samenwerking met de technicus. Wat dat betreft zit ik ook op verschillende stoelen. Ik ben geïnteresseerd in de mensen, houd van muziek en wil zes of zeven nummers kunnen opnemen voor mijn radioshow, waarin ik de luisteraar ermee kan laten kennis maken. De waardering voor kijker en luisteraar is groot. Bovendien wil ook aardig zijn voor die mensen, zodat ze de 2 Meter Sessies als prettig zullen herinneren. En ik wil mijn tijd zinvol in vullen. Wil dingen doen waarvan ik zelf, nu en later, kan denken: dat is te gek. Vandaar ook die archiveringszin."

Etherfrequentie

Zijn radioprogramma's 2 Meter de Lucht in en 2 Meter Live maakt Kroeske alweer lang voor Kink FM, dat nog altijd geen plek in de ether heeft bemachtigd. Kroeske: "Dat is echt ongelooflijk, maar ligt besloten in het politieke systeem van Nederland. Moedermaatschappij Veronica heeft ooit een grote fout gemaakt op het moment dat er geboden kon worden op een etherfrequentie. Toen

werd Kink even vergeten. Dat vind ik nog steeds een grote fout, maar je kunt het niet terugdraaien. Nu stevent Kink op zijn vijftiende jaar af en ik denk dat mensen niet gek moeten opkijken als het station – gezien de huidige mediale ontwikkelingen – in 2011 wel die etherfrequentie krijgt. Dat verdient het ook gewoon en dat durf ik met hoofdletters te onderschrijven. Het is een station dat gewoon blijft doen waar het goed in is, ondanks de moeilijke tijd die we gehad hebben. Nederland weet nog niet half hoe professioneel Kink FM is. Ik hobbel elke dag heen en weer om er mijn programma te maken – het is een deel van mijn leven. De structuur is goed, de mensen werken keihard... ik voel me daar senang bij."

Eigen voorwaarden

Als professional en luisteraar waardeert Kroeske diskjockeys als Rob Stenders en Giel Beelen. Mannen die hun kop boven het maaiveld uitsteken en radio maken tegen hun eigen voorwaarden. "Dat geldt ook voor Edwin Evers. Op het moment dat hij de drive verliest, gaat hij andere dingen doen. Petje af. Je moet ook gewoon tegen je eigen voorwaarden radio maken. Vandaar dat ik ook niet veel zie in muziek uit de computer. Technisch gezien wel hoor, maar ik ben niet zo van de DJ's die hun eigen plaatjes niet meer mogen draaien. Ik vind het juist goed dat Giel en Rob hun eigen ding doen, dat doe ik zelf ook. Ik draai mijn eigen muziek en daar is geen discussie over. Is die discussie er wel, dan is het tijd om te vertrekken. Het is toch belachelijk dat je nog steeds een hitlijst als uitgangspunt neemt, terwijl er geen hits meer zijn? Naar die lijsten moet je je kop niet laten hangen. Als jij je nieuwsgierigheid kunt bevredigen, samen met je luisteraar, dan gaat die luisteraar ook inzien dat er meer is. Dat is ook de reden waarom we ooit met Pinkpop op televisie zijn begonnen, Piet Erkelens (NPS), Willem van Beusekom en ik. Niet omdat we zo graag teringherrie wilden uitzenden, maar omdat we wisten dat een belangrijke doelgroep niet naar Pinkpop komt, maar het wel op televisie wil zien. Daarom is ook Lowlands op televisie gekomen, dat vind ik onze verdienste. Ik zie het niet als muzikaal opvoeden, maar laat wel graag horen wat er is, dat er gasten zijn die de muziek willen maken en wat hun verhaal is. Staat het in de hitlijsten? I don't give a shit! Maakt me echt niet uit, daarom zitten we ook bij Het Gesprek."

Bezuinigen

Alles valt en staat bij geld – of het gebrek daaraan. Meer muziek op televisie? Een dramaserie voor de Avro? Meer sport? Ook bij de publieke omroep

moeten keuzes gemaakt worden. Kroeske: "En dat gaat nog veel meer gebeuren als Den Haag zich nog meer gaat bemoeien met de publieke omroep en de verhouding tussen publiek en commercieel. Ik ben als de dood dat dingen kapot bezuinigd gaan worden. Er moet wel iets gebeuren, maar in de uitvoering klopt het niet. Ze maken een cruciale fout. Als je nu Marcel van Dam van stal zou halen, in overleg met de media-experts van de politieke partijen, dan krijg je een interessant gevecht. Ad 's-Gravesande doet nu een voorstel voor een effectievere publieke omroep. Is essentie klopt dat wel, maar het staat haaks op de essentie van Den Haag, dat wil bezuinigen. Die vinden dat minder moet worden uitgegeven. Dat is een kromme gedachte. Er wordt in Hilversum net zo hard gewerkt als in de bouwwereld en de sport, daar moeten mensen zich niet in vergissen. Ik vind het jammer dat soms een sfeer ontstaat dat men in Hilversum maar een beetje loopt aan te klooiën. Dat is niet waar. Er wordt keihard gewerkt. Of dat frustrerend is? Nee, je moet het benoemen, dan ben je de frustratie zo kwijt."

Goede kant op

Zelf heeft Jan Douwe Kroeske nog plannen genoeg. "Ik wil zorgen dat Double 2 een stabiel bedrijf blijft, ook na de crisis. Daar hebben we echt wel last van gehad. Ook werken we aan een nieuw project voor Lowlands, organiseren we de Nationale Nederpop Nacht (wordt 17 september opgenomen en 18 september uitgezonden door de VPRO), knokken we om 2 Meter Sessies de juiste plek te geven binnen Het Gesprek en werken we altijd aan nieuwe concepten. Daar moet een stabiel bedrijf uit komen. Bovendien gaan we met de 2 Meter Sessies richting het 25-jarig bestaan, daar wil ik wel even een feestje van maken. Ook gaan we volgend jaar weer het theater in met de 2 Meter Sessies. Aan de hand van het bijzondere archiefmateriaal vertellen we in theaters in Nederland en België de verhalen achter de muziek én de 2 Meter Sessies zelf. Er komt heel wat uniek materiaal voorbij. Af en toe is het daaruit moeilijk kiezen, maar dat het weer mooie avonden worden is zeker. Bovendien zullen ook verschillende gastartiesten de voorstelling muzikaal ondersteunen. En Kink FM binnen twaalf maanden de ether in, dat zou moeten kunnen. Als ik het zo op een rijtje zet, dan gaat het behoorlijk de goede kant op...."